

YARGILAMA, TUTUKLULUK VE CEZA

Avukat Mehmet Ali OĞAN*

---

* İ.T.Ü. (E) Hukuk Danışmanı.

‘Gecikmiş adalet, adalet olmadığı’ gibi; ‘Kısasa, kısas’ usulü, çok ağır cezalar da, çağ dışıdır. Son zamanlarda Türkiye’de, dünyada başka ülkelerde görülmeyen hukuk karmaşası da ceza yargılama usulünde ve ceza infaz sisteminde; çağdaş uygulamalar getirilmesinin zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Günümüzdeki çağdaş elektronik iletişim sistemleri, bir tuş’la bilgi ve belgeye ulaşmayı an meselesi haline getirmişken; yargılamanın yıllarca sürmesi, suçsuz veya tutuklu insanların özgürlüklerinin kısıtlanması, bu çağda anlaşılır gibi değildir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türk Anayasa Mahkemesi de bu olumsuz gerçeği, son kararlarında sık sık belirtmektedirler.^[1]

T.C. Anayasa’sının 19. Maddesi, kişi özgürlüğü ve güvenliğini bazı kurullarla korumayı amaçlamış ise de; bugünkü uygulamalarla bunların tamamen gerçekleştirildiği söylenemez.

1. Yargılama: Bilindiği gibi; yargılama, bir hukuki olayda suçun işlenip işlenmediğini ve suçlunun kim olduğunu belirlemede uygulanan iş ve işlemlerin bütünü olup; sonuçta karar verilmesini gerektiren bir hukuki süreçtir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda, yargılamanın kuralları ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Ancak; Yasanın 332 maddesinde, soruşturma ve kovuşturma sırasında istenen bilgilerin on gün içinde cevaplandırılmasının zorunlu olduğu belirtilmiş ise de; yargılamanın ne kadar süreceği açıklanmamıştır.

Bize göre; yargılama için bilgi ve belgelerin toplanması çağdaş iletişim olanaklarıyla yapıp deliller hızla toplanmalı, **ağır cezalı suçlarda en çok 1 yıl, diğerlerinde en çok 6 ayda yargılama sonlandırılarak karar verilmelidir.**

2. Tutukluluk: Tutukluluk, bir suç dolayısıyla şüpheli veya sanığı, yargılama aşamasında geçici olarak, hürriyetinden yoksun bırakma hali ve işlemidir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 100. ve diğer maddelerinde açıklandığı gibi, bir **hapis cezası değil**, suçu ve delilleri korumak için öngörülmüş bir **koruma önlemidir**. Ayrıca; adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.

Tutukluluk süresi ise; 5271 sayılı kanunun 102. Maddesine göre, ağır cezalı suçlarda toplam en fazla 5 yıl, diğerlerinde en fazla toplam 10 aydır. Bize göre; bu süreler, son Anayasa Mahkemesi kararında da belirtildiği gibi, hak ve özgürlükleri kısıtladığı için çok fazladır. Çünkü; şüpheli veya sanık henüz hüküm giymiş bir **suçlu (mahkum) değildir**.

Bu nedenle; tutukluluk süresi, yargılama için öngördüğümüz gibi, **ağır cezalı suçlarda en çok 1 yılı, diğerlerinde en çok 6 ayı geçmemelidir.**

[1] AYM.nin 06.03.2014 gün ve 2014/912 Sayılı kararı.

3. Ceza: 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 45. Maddesinde; ‘Suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak cezalar, hapis ve adli para cezası’ şeklinde belirtilmiş; 46.

Maddede de, hapis cezaları; a) **Ağırlaştırılmış müebbet hapis** cezası, b) **Müebbet hapis** cezası, c) **Sürelî hapis** cezası olarak düzenlenmiştir.

49. maddede de, süreli hapis cezaları 1 aydan 20 yıla kadar hapis olarak, müebbet hapis cezasının ise, hükümlünün hayatı boyunca devam edeceği öngörülmüştür.

Bize göre; müebbet hapis cezaları tamamen kaldırılmalı, süreli hapis cezaları da 10 yılı geçmemelidir.

SONUÇ

2 575 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı hakkında kanunun 3. Maddesinde, **İnfazda temel amaç;** ‘Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamlara, toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşama biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.’ şeklinde açıklanmıştır.

Devletin görevi, bu amaç doğrultusunda okullarda ve toplumda suçları önleme öğretimi yapmak ve hükümlüleri bu yönde yoğun biçimde eğiterek yeniden suç işlenmesini önlemek olmalıdır.

10 yılda eğitilemeyen hükümlü, ebediyen de eğitilemez ve ölünceye kadar ceza infaz kurumunda tutulması, faydadan çok zararlı sonuçlar doğurur. Bu nedenle, yeniden kalıcı hukuki düzenlemeler yapılarak; **tutukluluk süresi gibi, ceza süreleri de aşağı çekilmeli, adaletten beklenen fayda sağlanmalıdır.** Çağdaş Devlet düzeninden beklenen de budur.